

Методологічні засади дослідження бібліотек з позицій соціокомунікаційного підходу

Наталія Кунанець

Кафедра інформаційних систем та мереж, Національний університет
“Львівська політехніка”, УКРАЇНА, м.Львів, вул.С.Бандери, 12,
E-mail: n_kunan@yahoo.com

Considered methodological trends of research libraries. Filed conception application of social communication approach to study the history of library.

Ключові слова – бібліотека, бібліотекознавство, методологія, загальнонаукові методи, соціальнокомунікаційний підхід.

I. Вступ

Сьогодні актуалізувалося питання проведення дослідження розвитку регіональних бібліотечних інфраструктур, аналізу їх досягнень у різні історичні періоди. Напрацювання сприяють ефективному запозиченню досвіду та становленню сучасних бібліотек як соціальних інститутів інформаційного суспільства сьогодення. Вирішальну роль у забезпеченні ефективності такого дослідження відіграє оптимальний добір конкретних прийомів, підходів, методів, спрямованих на отримання нових наукових результатів, досягнення поставленої мети.

II. Основний зміст

Методологічні засади дослідження бібліотек подаються у працях провідними українськими бібліотекознавцями Л. А. Дубровіної, Л. Г. Петрової, О. В. Воскобойнікової [1] та ін.

Методологія бібліотекознавчого дослідження на сучасному етапі повинна базуватися на загальнонаукових принципах і методах вивчення бібліотек з прив'язкою до розвитку суспільних явищ та міждисциплінарному підході в контексті соціально – комунікаційних процесів. Оскільки бібліотека є інтегративним соціальним інститутом, тому багатогранною має бути і наука про бібліотеку, що обумовлює вибір методів дослідження не лише з арсеналу бібліотекознавства, а й галузей соціальних комунікацій та інформаційних технологій. Методологія наукових досліджень у бібліотекознавстві поряд з використанням перевірених часом традиційних методів і підходів потребує нових парадигм та концептуальних підходів усвідомлення складних соціально-комунікаційних процесів. Саме тому з'явилася необхідність розгляду книгозбірень крізь призму соціально-комунікаційної проблематики.

Серед інструментарію загальнонаукової методології в бібліотекознавчих дослідженнях вагоме місце займають методи узагальнення, аналізу, синтезу, абстракції, порівняння, індукції, дедукції та ін. загальні прийоми, а також формалізації, системного аналізу, когнітивний, концептуального моделювання. Серед методів характерних для бібліотекознавчих досліджень

найоптимальнішим є застосування порівняльно-історичного та джерелознавчого. Останнім часом спостерігається посилення уваги до порівняно нових методологій дослідження – інституціонального та соціальнокомунікаційного підходів [2].

У даному виступі зупинимося детальніше на розгляді особливостей застосування соціальнокомунікаційного підходу при дослідженні бібліотек, що діяли на західноукраїнських землях до 1939 року. Враховуючи той факт, що бібліотеки завжди відігравали роль вагомих соціальних інститутів суспільства, дослідження, які проводилися бібліотекознавцями у галузі історичного бібліотекознавства можна вважати наближеними до соціально-комунікативними. При дослідженні окремої бібліотеки чи групи книгозбірень, обов'язково розглядалася їх участь у суспільних процесах, вплив на розвиток соціальних комунікацій. Використання методології соціальних комунікацій в сенсі розгляду субстанціональних засад функціонування бібліотек як соціальних інститутів і аналізу останніх у контексті взаємодії з соціумом, культурою та особистостями дозволяє охарактеризувати становлення інформаційно – комунікаційного середовища, в якому вони виникали та діяли.

Основна гіпотеза дослідження історії бібліотек, що діяли у західноукраїнському регіоні до 1939 р., полягає в тому, що розгалужена бібліотечна інфраструктура в процесі свого функціонування створила основу для розвитку системи соціальних комунікацій, із особливим місцем і роллю в ній бібліотекаря, що професійно удосконалювався завдяки поступовій оптимізації бібліотечних технологій, які забезпечували не лише зберігання інформації, але й опрацювання та передачу у просторі та часі.

Висновок

В проєкції на історію бібліотечної справи соціальнокомунікаційний підхід дозволяє оцінити стан самого суспільства, індикаторами якого в структурі соціальних комунікацій є бібліотеки, що через специфічні комунікативні практики та бібліотечні технології постійно розвивають інформаційну та праксеологічну складові системи соціальних комунікацій. Звичайно, що комунікативні практики бібліотек реалізуються в певному соціокультурному середовищі, яке, з одного боку, обумовлює їх характер, а, з іншого, відчуває комунікативний вплив самих книгозбірень.

Література

1. Методологія сучасних бібліотекознавчих досліджень // Бібліотечний вісник. – 2006. – №6. – С.23.
2. Різун В. Начерки до методології досліджень соціальних комунікацій / Володимир Різун. – Режим доступу: http://journalib.univ.kiev.ua/Nacherky_do_metodologiyi.pdf.